

PLUTARK
YAŖAMLAR

I

THESEUS VE ROMULUS
LİKURGUS VE NUMA
SOLON VE POPLICOLA

- 1-2. THESEUS; ROMULUS; KARŞILAŞTIRMA
3-4. LİKURGUS; NUMA POMPILIUS; KARŞILAŞTIRMA
5-6. SOLON; POPLICOLA; KARŞILAŞTIRMA
- 7-8. THEMİSTOKLES; CAMILLUS
9-10. PERİKLES; FABIUS; KARŞILAŞTIRMA
11-12. ALKİBİADES; CORIOLANUS; KARŞILAŞTIRMA
- 13-14. TİMOLĒON; AEMILIUS PAULUS; KARŞILAŞTIRMA
15-16. PELOPİDAS; MARCELLUS; KARŞILAŞTIRMA
17-18. ARİSTİDES; MARCUS CATO; KARŞILAŞTIRMA
- 19-20. FİLOPOEMEN; FLAMININUS; KARŞILAŞTIRMA
21-22. PYRRHUS; CAIUS MARIUS
23-24. LYSANDER; SYLLA; KARŞILAŞTIRMA
- 25-26. KİMON; LUCULLUS; KARŞILAŞTIRMA
27-28. NİKİAS; CRASSUS; KARŞILAŞTIRMA
29-30. SERTORİUS; EUMENES; KARŞILAŞTIRMA
- 31-32. AGESİLAUS; POMPEY; KARŞILAŞTIRMA
33-34. ALEXANDER; SEZAR
35-36. FOKİON; GENÇ CATO
- 37-38. AGİS ve KLEOMENES;
39-40. TIBERIUS GRACCHUS ve CAIUS GRACCHUS;
KARŞILAŞTIRMA (DÖRTLÜ)
- 41-42. DEMOSTHENES; CICERO; KARŞILAŞTIRMA
43-44. DEMETRİUS; ANTONY; KARŞILAŞTIRMA
45-46. DİON; MARCUS BRUTUS; KARŞILAŞTIRMA
47. ARATUS
48. ARTAXERXES
49. GALBA
50. OTHO

PLUTARK

Yaşamlar

I

THESEUS VE ROMULUS
LİKURGUS VE NUMA
SOLON VE POPLICOLA

Çeviren
Meriç Mete

idea • istanbul

İdea Yayınevi
Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 Karaköy — İstanbul
www.ideayayinevi.com iletisim@ideayayinevi.com
Bu çeviriler için © MERİÇ METE 2005

Plutark

Koşut Yaşamlar

I

THESEUS VE ROMULUS
LİKURGUS VE NUMA
SOLON VE POPLICOLA

Birinci baskı 2005

İkinci baskı 2011

Bu çeviri *The Loeb Classical Library* yayımı ve
The Dreyden Translation temel alınarak yapılmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayımın hiçbir bölümü

*İdea Yayınevinin ön izni olmaksızın
yeniden üretilemez.*

Baskı: Bayrak Matbaası

Printed in Türkiye

ISBN 978 975 397 091 4

İçindekiler

SUNUŞ 7

THESEUS (EFSANE) 11

ROMULUS (EFSANE, İÖ 8'İNCİ YY) 49

THESEUS VE ROMULUS'UN KARŞILAŞTIRMASI

LİKURGUS (EFSANE, İÖ 9'UNCU YÜZYIL) 93

NUMA (EFSANE, İÖ 8 - 7'NCİ YÜZYILLAR) 137

LİKURGUS VE NUMA'NİN KARŞILAŞTIRMASI 169

SOLON (İÖ 638-537) 177

POPLİKOLA (PARLAMA DÖNEMİ İÖ 500) 215

SOLON VE POPLİKOLA'NİN KARŞILAŞTIRMASI 243

EKLER

Özel Adlar İçin Bir Sözlük 251

Birkaç Sözcük 262

Dizin 265

Sunuş

Plutark is birinci yüzyılın ortalarında, imparator Cladius'un ege-menliği sırasında, Boeoteia'nın Kuzey bölgesinde küçük bir kent olan Khaeronea'da doğdu (*yklş.* is 46). Orta durumlu ve yüksek kültür-lü bir aileden geliyordu. Genel kültürel bir eğitim aldı. O günlerde hem Yunanlılar hem de Romalılar için en çekici üniversite kenti olan Atina'da okudu. Bir Aristotelesci olan ve Atina'ya yerleşmeden önce İskenderiye'de dersler veren Mısırlı Ammonius'un öğrencisi oldu. Plutark'a buradaki eğitimi sırasında Ammonius'un evinde bir oda ve-rildi ve birlikte kaldığı arkadaşlarından birinin Temistokles'in soyundan geldiğini yazar. Kentine geri döndükten sonra, Plutark kenti bölgenin Roma valisine temsil etme görevine seçildi. Yazılarından anlaşıldığı gibi, Yunanistan'da birçok yeri gezmiş, Anadolu, Mısır ve İtalya'ya yolculuk-lar yapmıştır. Aslında yaşamı konusunda bilgilerin çoğu için de kaynak kendi yazılarıdır. Roma'da belli kamu işleri ile görevlendirildi ve bu nedenle *Demosthenes'*e sunuş yazısında kendisinin belirttiği gibi Latin dilini öğrenecek zaman bulamadı. Ama Yunan dili Roma'da yazın sanatı ile ilgilenen ve görgülü insanların diliydi, ve kent eğitilmiş Yunanlılara, özellikle felsefecilere kucaklarını açmıştı. Bir Yunan felsefecisi ve Plato-nist olarak, Plutark, tıpkı kendi ülkesinde küçük ama seçkin yakınlar ve dostlar çevresinde yaptığı gibi, Roma'da da konferanslar verdi. Günü-nün önde gelen Romalıları arasında büyük bir tanışıklar çevresi oluşturu-du ve bunu korudu. Dünyanın politik özeğindeki insanların kafalarını dolduran sorularla tanıştı. Atina eğitiminden, çeşitli yolculuklardan, diplomatik görevlerden, ılımlı bir yazınsal ünden ve Roma'da uzun bir kalıştan sonra, Plutark kitapları, notları, konferansları, denemeleri ve dingin ve uygar felsefesi ile küçük kır evine çekilmiş ve orada yerel devlet işleri ve komşu Delfi'deki belli dinsel görevler tarafından pek bölünmeyen boş zamanını kullanarak konferans ve denemelerinin taslaklarını geliştirmiş görünür. Bunlar *Moralia* ortak adı altında günü-

müze ulaşmıştır. Yine o sırada ona başlıca ününü kazandıran yapıtını — *Yunanlıların ve Romalıların Yaşamları* — tamamlamıştır. Plutark Roma imparatorları Nero, Domitian ve Trajan'ın hükümlerini sırasınca yaşadı, ve dünyadan is 120 yıllarında ayrıldığına göre, Hadrian'ın imparatorluk tahtına çıkışına sevinçle tanık olmuş olmalıdır. Dünyası o yaşarken sürekli olarak iyileşmişti ve şimdi ikinci altın çağına giriyordu.

Plutark'ın Timoxena adlı bir kızı vardı. Küçük yaşta yitirdiği kızının erken ölümü üzerine karısına yazdığı ünlü avunç mektubunda Timoxena'nın sevgi dolu betimlemeleri bulunur. Anlatıldığına göre, Roma Plutark'ın ölümünden sonra erdemini onurlandırmak için bir yontusunun dikilmesini istemiştir.

***

Moralia'nın büyük bölümü *Yaşamlar*'dan önce yazıldı ve onlar için paha biçilmez bir önsöz ve yorumdur. *Yaşamlar*'dan ayrı olarak, bize “şu ya da bu insanın yaşamını değil, ama insanların bütün yaşamını gözlemlemenin ahlaksal ve dinsel bakış açıları”nı anlatır. “Plutark'ın yazılarının her iki bölümünden, *Yaşamlar* ve *Moralia*'dan, her birinin ötekini tamamladığını ileri sürmek ileri gitmek olmayacaktır. Biri bize — ve bunun olanaklı olması ölçüsünde — antik çağın dünyasal eylemlerde neyi başardığını anlatır. Öteki, benzer olarak, düşünce dünyasında neyi hedeflediğini ve başardığını” (Trench, *Plutarch*, s. 90). Ama *Yaşamlar*'da bile Plutark tarihçi olmaktan çok ahlakçıdır, bireysel karakterleri insanın gerçek değeri karşısında, evrensel bir insan doğası karşısında ölçer, ve klasik tını gereği insanın ve insanlığın özsel olarak ussal doğasına güçlü bir inancı vardır. Platonik bakış açısından, Duyunç, Türe, Erdem değerlerinin hırs, türesizlik ve erdemsizlik ile kavgalarının topluluk yaşamının dinamiğini belirlediği bir dönemin dingin, iyimser ve insanlığa saygı duyan bir çözümlemesini üretir.

ELYAZMALARI, DÜZENLEMELER, ÇEVİRİLER

Yaşamlar'dan günümüze ulaşanların sayısı ellidir. Yirmi iki koşut *Yaşam* çiftinden on sekizi *Karşılaştırma* ile sonlanır. Bunların dışında dört tek *Yaşam* daha vardır: *Artaxerxes*, *Aratus*, *Galba*, ve *Otho*. Çiftlerden birinin kendisi çifttir (Caius Gracchus ve Tiberius Gracchus'u Plutark Agis ve Kleomenes ile karşılaştırır). Bu yazılarda şimdi yitik olan on iki *Yaşam*'ın izleri vardır.

En eski olan ve en güvenilir olanlardan biri olan elyazması Loire Müzesi'nin Fransız Bölümünde St. Germanides-Prés manastırının kütüphanesinde bulunan *Codex Sangermanensis*'tir. 10^üuncu yy'dan kalan bir parşömen olan bu elyazması *Yaşamlar*'dan yalnızca on beşini kapsar.

İkinci en eski elyazması olan *Codex Seitenstettensis* bütününde en güve-

nilir olanıdır ve Avusturya'da Waidhofen yakınlarındaki Seitenstetten manastırına aittir. On birinci yüzyıldan bir parşömandır ve *Yaşamlar*'dan on altısını kapsar.

Paris Biblioth que Nationale'de bulunan on  ve on dördüncü yy'a ait  parşömen elyazması *Yaşamlar* ve *Moralia*'yı kapsar.

Koşut Yaşamlar'ın 1517 *editio princeps* yayımı Florence'da pek fazla güvenilir olmayan Florentin elyazmaları zerine, 1519 *Aldi yayımı* görelisi olarak birincilerden daha iyi olan Venedik elyazmaları üzerine dayanır. Plutark'ın toplu yapıtlarının ilk yayımı 13 ciltten oluşan ve daha iyi elyazmalarına dayandığı için öncellerinden daha iyi bir metin sunan 1572 Paris yayımıdır. İki cilt olarak düzenlenen 1624 Paris yayımı *textus receptus* oldu ve bu Türkçe eviride de sayfalama bu yayımdaki düzenlemeyi izler. Daha sonra 12 ciltte 1774-82 Leipzig, 6 ciltte 1809-14 Paris, ve 5 ciltte 1852-55 Leipzig yayımları gelir.

1559'da *Koşut Yaşamlar*'ın Jacques Amyot tarafından yapılan ve Fransa Akademisi tarafından tanınan Fransızca evirisi ıktı. Sir Thomas North 1579'da *Yaşamlar*'ın İngilizce çevirisini zgn Yunanca'dan değil ama bu son Fransızca çeviriden yaptı. Shakspeare *Coriolanus*, *Jül Sezar* ve *Antony ve Kleopatra* için bu çeviriyi kullandı. 1683'te Dreyden çok sayıda çevirmenin başına geçerek onlara *Yaşamlar*'ın 'Dreyden evirisi' olarak bilinen çevirisini yaptırdı. Kendi katkısı yalnızca nsz ve Plutark'ın Yaşamı ile sınırlı kaldı. İngilizce'ye ilk akademik Yunanca eviri John ve William Langhorne kardeşler tarafından yapıldı ve 1770'te yayımlandı. North çevirisine göre yavan ve renksiz görülen bu çeviriden sonra, Arthur Hugh Clough 'Dreyden evirisi' üzerine yedi yıl süren bir düzeltme ve iyileştirme çalışmasını üstlendi ve ürün 1859'da Boston'da yayımlandı. Varolan en iyi İngilizce eviri olarak kabul edilir.

THESEUS
EFSANE

Theseus ΘΗΣΕΥΣ

I. Tıpkı, Ey Sossie Senekios,¹ coğrafyacıların dünyanın bilmedikleri bölgelerini haritalarının kıyılarına sürmeleri ve “Ötelerde uzanan bölgelerin yabanıl hayvanlarla dolu susuz çöl” ya da “yanına yaklaşılmaz bataklık” ya da “İskit buzu” ya da “donmuş deniz” oldukları yolunda açıklamalar yapmaları gibi, ben de, *Koşut Yaşamlar* üzerine bu yazımda olası uslamla taraından erişilebilecek ve olguları ele alan bir Tarih için temel olabilecek zaman dönemlerini taradığıma göre, daha erken dönemler için diyebilirim ki, “Bunların ötesinde şairlerin ve masalcıların tansık ve uydurmalarıyla dolu dünyalarından, bir kuşku ve belirsizlik dünyasından başka birşey yoktur.”

Gene de yaşamacı Likurgus ve kral Numa üzerine olan bölümü yayımladıktan sonra düşündüm ki, madem ki çalışmam beni böylesine gerilere getirdi, pekala daha da öteye Romulus’a dek gidebilirdim. Ve kendime (tıpkı Aeskhylos’un dediğı gibi) —

*“Kim böyle bir savaşçıyla dövüşmeyi göze alabilir?
Kimi çıkarayım karşısına? Kim bunu hak eder?”*

diye sorarken, öyle göründü ki güzel ve ünlü Atina kentinin kurucusunu yenilmez ve şanlı Roma’nın babasına karşıt ve koşut almaktan daha iyisini yapamazdım. Öyleyse umalım ki öykü sağın Tarih niteliğini kazanacağı bir düzeye dek Usun arındırmasından geçsin. Ama nerede güvenilir olmaktan uzaklaşacak ve olası bir olguya benzemeyi yadsıyacak olursa, antikçağ öykülerini hoşgörü ile kabul edecek denli incelik gösterebilen okuyucularla karşılaşmak için dua edeceğim.

¹Sossie Senekios (Σόσσιε Σενεκιόσιε) Plutark’ın Roma’da kalışı sırasında kazandığı dostlarından biri. Senekios İS 98 ile 107 yılları arasında dört kez konsüllük yaptı. Plutark ayrıca *Demostenes*’in ve *Dion*’un açılışlarında da ona seslenir ve böylece bu kitapları ona adanmış olur.

II. Theseus bana pekçok bakımdan Romulus'u andırıyor göründü. İki de evlilik dışında ve belirsiz ana-babalardan doğdukları için tanrılardan gelmiş biliniyorlardı: —

“Tüm dünyanın kabul ettiği gibi, ikisi¹ de savaşçıydı.”²

İkisi de beden gücünü eşit bir düşünce dinçliği ile birleştiriyordu. Dünyanın en ünlü iki kentinden, Roma ve Atina'dan birini Romulus kurdu, ötekini Theseus bir yerleşim noktası yaptı. İkisi de kadınlara tecavüz etmekle suçlandı. Bundan başka, ikisi de yurtlarında talihsizliklerden ve ailelerinde kıskançlıklardan kaçmayı başaramadılar. Ve eğer en az şiirsel abartma ile anlatılan öykülerde gerçekliğin yolunu gösteren birşeyler varsa, ikisinin de son günlerinde bile yurttaşları ile çatışma içinde oldukları söylenir.

III. Theseus'un soyağacı baba yanında geriye Erekteos'a ve Attika'ya ilk yerleşenlere dek gider; anne yanında, Pelopides'e. Çünkü Pelopides varisliğinin büyüklüğü nedeniyle olduğu çocuklarının sayısı nedeniyle de Peloponez'deki kralların en güçlüsüydü. Kızlarından birçoğunu önde gelen erkeklerle evlendirdi, ve oğullarından birçoğunu kentler arasına onların egemenleri olarak dağıttı. Bunlardan Theseus'un büyük-babası olan Pittheos adında biri küçük Troezen kentinin egemeniydi, ve zamanının bilgisinde ve en büyük bilgelikte yetişmiş olmakla ünlüydü. Günün bilgeliği başlıca şair Hesiodos'a büyük ününü kazandıran ve *İşler ve Günler* adlı kitabında bulunan ahlaksal ilkelere oluşuyordu. Bunlardan Aristoteles³ tarafından da sözü edilen biri Pittheos'a yüklenir: —

“Bol ve kesin olmalıdır değerli birine söz verilen ödeme.”⁴

Ve Euripides⁵ Hippolytos'tan “kutsal Pittheos'un öğrencisi” olarak söz ederken, dünyanın Pittheos üzerine ne düşündüğünü gösterir.

Şimdi çocuk isteyen Atina kralı Aigeos'un Püthian rahibesinden ona Atina'ya gelinceye dek hiçbir kadınla ilişkiye girmemesini buyuran ünlü kehaneti aldığı söylenir. Ama kehanetin sözlerinin biraz belirsiz olduğunu düşünen Aigeos Troezen'e giderek tanrının şu sözlerini Pittheos'a ilettili: —

*“Geşetme şarap torbasının boynunu, halkın büyük başkanı,
Bir kez daha Atina kentine gelinceye dek.”⁶*

Pittheos görünürde bu karanlık sözlerin ne anlama geldiğini çıkardı ve Aigeos'u kızı Aithras ile yatmaya inandırdı ya da kandırdı. Aigeos

¹Telemon ve Hektor.

²Homeros, *İlyada*, vii. 281.

³Fragman 553.

⁴Pittheos, Dize 370.

⁵*Hippolytos*, 11.

⁶Bkz. Euripides, *Medea*, 674, 676 (Kirchhoff).

daha sonra birlikte olduğu kızın Pittheos'un kızı olduğunu öğrenince ve ondan çocuk doğuracağı kuşkusuna kapılınca, bir kılıç ve bir çift sandal aldı ve bunları içine onları alabilecek denli büyük bir oyugun üzerinde yatan irice bir kayanın altına gizledi. Bundan yalnızca prensese söz etti ve ona eğer ondan bir oğul doğuracak olursa ve eğer çocuk büyüdüğünde kayayı kaldırıp altında bırakılanları çıkarabilirse, onu bu nesnelere birlikte tam bir gizlilik içinde ve yolculuğunu olanaklı olduğu ölçüde herkesten saklayarak ona göndermesini bildirdi; çünkü Pallas'ın¹ ona sürekli başkaldıran ve çocuğu olmadığı için onu küçümseyen oğullarından çok korkuyordu; bunların sayısı elliydi. Sonra oradan ayrıldı.

IV. Aithra bir oğul doğurunca, kimilerinin dediğine göre onu tanıtacak simgeler taşın altına *koyulduğu* [θέσις] için kendisine hemen Theseus adı verildi; ama başkaları ise adını daha sonra Atina'da Aigeos onu oğlu olarak *tanıdığı* [θεμίνου] zaman aldığı söyler. Dediklerine göre Pittheos tarafından yetiştirildi, ve Konnidas adında bir baccısı ve öğretmeni vardı. Bugün bile Atinalılar Theseus şenliğinden bir gün önce bu öğretmen için bir koç kurban ederler, anısını Theseus'un yalnızca resimlerini ve yontularını yapan Silanio ve Parrasios'a gösterdiklerinden çok daha haklı nedenlerle onurlandırır.

V. O sıralar erkeklik çağına giren gençler için Delfi'ye giderek tanrıya saçlarından bir tutam adamak henüz bir gelenek olduğundan, Theseus da bu amaçla Delfi'ye gitti, ve derler ki orada bugün bile onun onuruna 'Theseiaie' denilen bir yer vardır. Ama saçını yalnızca başının ön tarafından kesti — tıpkı Homeros'un² Abanteler için söylediği gibi —, ve bu tıraş tarzına yine onun onuruna 'Theseus' adı verildi.

Saçlarını bu tarzda ilk kesenler Abanteler olmuştu, ve bunu kimilerinin sandığı gibi Araplara [Αράβως] öykünme için değil, Misianlara öykünme için de değil, ama savaşçı bir halk oldukları için ve göğüs göğüse çarpışmaya başka her ulustan daha alışkın olarak yakın dövüşü yeğledikleri için yapmışlardı. Arkhilokhos dizeleriyle buna tanıklık eder: —

*"Ne girelecek yaylar sımsıkı, ne de uçacak sapan taşları
Savaş başlayınca ovada; ama kılıçlar,
İnsana karşı insan, üstlenecek öldürücü işi;
Çünkü bu savaştır — ki onda usta olanlar
Euboia'nın efendileridir mızraklarıyla ünlü."*³

Buna göre, düşmanlarına saçlarından yakalanmamak için onu bu biçimde keserler. Ve dediklerine göre Makedonyalı İskender generallerine

¹Erkek kardeşi

²Homeros, *Iliad*, ii. 542.

³Bergk, *Poet. Lyr. Gr.* ii. s. 383.

Makedon askerlerinin sakallarını tıraş etmeleri buyruğunu verdiği zaman, göz önünde tuttuğu şey hiç kuşkusuz buydu, çünkü çarpışmada bunlardan yakalanmak çok kolaydı.

VI. Aithra bir süre için Theseus'tan asıl babasını gizli tuttu, ve Pittheos tarafından babasının Poseidon olduğu yolunda bir haber yayıldı. Çünkü Poseidon'a Troezen halkı tarafından büyük saygı gösterilir, ve kentlerinin koruyucu tanrısı odur. Adaklarda ilk meyvaları ona sunarlar ve paralarında bir simge olarak onun üç dişli zıpkını kullanırlar.

Ama gençliğinde Theseus bedensel dinçliğin yanısıra ona denk bir yüreklilik de sergileyince, ve ruhundaki gücün ona denk bir anlayış ve kavrayış inceliği ile birleşmiş olduğunu gösterince, annesi Aithra onu kayaya götürdü ve babası konusundaki gerçeği anlatarak ondan Aigeos'un bıraktığı nesnelere yanına almasını ve deniz yoluyla Atina'ya gitmesini istedi. Theseus kayayı omuzlayıp kolayca kaldırdı, ama yolculuğunu deniz yoluyla yapmayı reddetti, üstelik o yolun çok daha güvenli olması ve annesinin ve büyükbabasının bu konudaki dileklerine karşın. Atina'ya kara yoluyla yolculuk çok tehlikeliydi, çünkü henüz yolun hiçbir bölümü açılmış değildi ve hırsız ve uğursuzlardan temizlenmemişti.

Çağ gerçekten de öyle insanlar yaratmıştı ki, bunlar kol gücünde, ayak çevikliğinde ve beden gücünde sıradanın çok ötesindeydiler ve yorulmak nedir bilmezler, ama güçlerini yerinde ya da yararlı hiçbirşey uğruna kullanmazlardı. Aslında en insanlık dışı davranışlarda bulunmaktan haz duyarlar, üstün güçlerinden yabanıllık ve acımasızlıkta yararlanırlar, önlerine çıkan herşeyi çalar, cırpır ve yokederlerdi. Saygı ve dürüstlüğe, türe ve insanlığa gelince, pekçok insanın bu nitelikleri kendileri haksızlık yapacak denli yürekli olmadıkları ve haksızlığa uğramaktan korktukları için övdüklerini, ve bunların üstünlüğü ele geçirecek denli güçlü insanları ilgilendirmediğini düşünürlerdi. Herakles bu ülkelerden geçişi sırasında bu yaratıkların bir bölümünü öldürüp yoketti, ama geçerken gözünden kaçan kimileri sıvısıp gizlendiler, ya da aşağılıklarından ötürü gözardı edildiler.

Bundan sonra Herakles talihsizliklerle karşılaştı, ve İfitos'u öldürdükten sonra Lidya'ya [Λυδία] çekilerek uzun bir süre Omfale'ye kölelik yaptı. Bu cinayetten ötürü kendine verdiği bir cezaydı. O zaman Lidya gerçekten de büyük bir barış ve güvenlik dönemi yaşıyordu. Ama Yunanistan'da [Ἑλλάς] ve çevresindeki ülkelerde onları durduracak ve bastıracak hiçbirşey olmadığı için, eski suçlular kendilerini yeniden gösterdiler.

Yolculuk bu nedenle Peloponez'den Atina'ya kara yoluyla gidenler için tehlikeli bir yolculuktu, ve Pittheos haydutlardan ve hırsızlardan her birini uzun uzadıya betimleyerek, ne tür birer canavar olduklarını ve yabancılara neler yaptıklarını anlatarak, Theseus'u deniz yolu-

la gitmesi için kandırmaya çalıştı. Ama görünürde Theseus çoktandır gizlice Herakles'in şanı için yanıp tutuşuyor, o kahramana aşırı değer veriyor, ve en büyük heyecanını onun nasıl biri olduğunu anlatanları, ama özellikle onu görmüş ya da onun bir eylemine ya da konuşmasına tanık olmuş olanları dinlemede buluyordu. O günlerde, Miltiades'in kupasından ötürü gözüne uyku girmediğini söyleyen Themistokles'in kuşaklar sonra yaşayacaklarını yaşadığı bütünyle açıklı.¹Theseus'un Herakles'in erdemine hayranlığı öylesine büyüktü ki, geceleri düşlerinde kahramanın eylemlerini görür, gündüzleri aynı tutku sürer ve onu benzer eylemlerde bulunmaya kışkırtırdı.

VII. Ve bundan başka, kuzen oğulları oldukları için akraba idiler. Çünkü Aithra Pittheos'un ve Alkmene ise Lisidike'nin kızıydı; ve kız ve erkek kardeşler olan Lisidike ve Pittheos ise Hippodameia'nın ve Pelopos'un çocuklarıydılar. Buna göre, ünlü kuzenin her yerde kötülere karşı çıkarak karayı ve denizi onlardan temizlerken, buna karşı kendisinin yolda onu bekleyen serüvenlerden kaçmasının korkunç ve dayanılmaz birşey olacağını, bir kaçak gibi denizden yolculuk etmenin ünlü babasını² onursuzlaştıracağını ve gerçek babasına soylu doğuşunun kanıtı olarak soylu eylemler ve başarılar sunmak yerine yalnızca bir çift sandal ve kana bulaşmamış bir kılıç teklif etmenin ona yakışmayacağını düşündü. Böyle bir ruhla ve böyle düşüncelerle, hiç kimseye hiçbir haksızlık yapmama, ama ona zorbalık yapacak herkesi püskürtüp cezalandırma kararlığı içinde yola çıktı.

VIII. Ve böylece ilk olarak Epidauria yakınlarında bir değneği silahı olarak kullanan ve bu nedenle Değnekçi olarak bilinen Perifetes onu yakalayıp ilerleyişini durdurmaya çalıştığı zaman onunla dövüşerek onu öldürdü. Değnek hoşuna gittiği için onu alıp silahı yaptı, ve tıpkı Herakles'in aslan postu ile yaptığı gibi, onu kullanmayı sürdürdü. Ve tıpkı Herakles'in yendiği yabanıl hayvanın ne kadar büyük olduğunu tanıtlamak için postunu giymesi gibi, Theseus da değneği gerçi onun tarafından yenilmiş olsa da şimdi onun kendi ellerinde yenilmez olduğunu göstermek için taşımaya başladı.

Peloponez kıstağında Çam-Bükücü olarak bilinen Sinis'i tam olarak daha önce kendisinin başka birçok insanı yokettiği yolda öldürdü. Bunu hiçbir alıştırma yapmadan ve bu ağaçları bükme sanatı ile tanışmadan, ama doğal gücün tüm sanat ve alıştırmanın üzerinde olduğunu göstererek yaptı. Bu Sinis'in Perigone adında çok güzel ve alımlı bir kızı vardı. Kız babası ölünce kaçtı. Theseus onu her yerde aradı. Ama Perigone fundalık ve sazlık ve yabanıl kuşkonmazlarla dolu bir yere gitmişti ve sanki dilinden anlıyorlarmış gibi çocuksu bir suçsuzluk içinde bu bitki-

¹Themistokles, iii.

²Poseidon; bkz. bölüm vi.

lere yalvarıyor ve eğer onu saklayıp kurtaracak olurlarsa bir daha onları kesip yakmayacağına yeminler ediyordu. Ama Theseus ona seslenip saygılı davranacağına ve hiçbir kötülük yapmayacağına söz verince ortaya çıktı. Theseus ile birlikteliği sırasında ona Melanippos'u doğurdu. Daha sonra Theseus onu Oikhalieoslu Euritos'un oğlu Deioneos'a verince yaşamını onunla birlikte sürdürdü. Theseus'un oğlu Melanippos'tan İoksos doğdu ve bu oğul Ornitos'un Karia'ya götürdüğü kolonide ona eşlik etti. İoksidler denilen bir halk arasında hem erkeklerin hem de kadınların bir aile göreneği olarak saz ya da kuşkonmaz yakmayıp onlara saygı göstermeleri ve onurlandırmaları buradan gelirdi.

IX. Faiae adını verdikleri bir Krommion domuzu vardı ki, yabanıl ve yenilmez bir hayvan ve küçümsemeye gelmez bir düşmandı. Theseus tüm büyük işlerini yalnızca zorunluktan yerine getiriyor görünmesin diye bu domuzla karşılaşmak için yolundan ayrıldı ve onu öldürdü. Ama aynı zamanda yürekli insanın kötülere yalnızca öz-savunma uğruna saldırmaması gerekirken, soylu hayvanlarla savaşta yaşamını tehlikeye atmak için fırsat araması gerektiğini de düşünüyordu. Kimileri Faiae'nin bir kadın, acımasız ve doymak bilmez bir hırsız olduğunu, Krommion'da yaşadığını ve yaşam ve tavırlarının pisliğinden ötürü Domuz adıyla anıldığını ve daha sonra Theseus tarafından öldürüldüğünü söyler.

X. Ayrıca Megara sınırlarında Skeiron'u da kayalardan aşağı fırlatarak öldürdü. Anlatıların çoğuna göre, Skeiron yoldan geçenleri soyardı. Ama kimilerine göre, küstahlıktan ve densizlikten ayaklarını yabancılara uzatır, onlara ayaklarını yıkamalarını buyurur, ve onlar bunu yaparken bir tekmeyle onları kayalardan aşağı denize gönderirdi.

Ama Megaralı yazarlar kabul edilen söylence ile çelişerek, ve — Simonides'in¹ dediği gibi — “tüm antikçağı karşılığın alarak,” Skeiron'un bir zorba ya da bir hırsız olmadığını, tersine hırsızları cezalandıran biri olarak iyi ve doğru insanların yakın bir dostu olduğunu söylerler. Çünkü, derler, Aiakos tüm Yunanlılar arasında en dürüst insan olarak görülür, Salamisli Kikheros Atina'da tanrısal tapınma ile onurlandırılır, ve Peleos ve Telamonos'un erdemleri tüm insanlarca bilinir. Şimdi, Skeiron Kikhreos'un damadı, Aiakas'ın kayınpederi, ve Peleos ve Telamonos'un büyükbabası idi, ve bu sonuncular Skerion ve Khariklous'un kızı olan Endeidos'un oğulları idiler. O zaman, derler, insanların en iyi olanlarının en bayağı olanlarla aile bağları kurmaları, karşılıklı olarak en büyük ve en değerli sözleri alıp vermeleri pek olası değildir. Derler ki, Theseus Skeiron'u Atina'ya ilk yolculuğunda değil ama daha sonra, Eleusis'in egemeni Diokles'i atlatarak kenti Megaralıların elinden aldığı zaman öldürdü. Bu öyküdeki çelişkiler bunlardır.

¹Fragman 193 (Bergk).

XI. Theseus Eleusis'te bir güreş karşılaşmasında Arkadyalı Kerkyon'un hakkında geldi ve onu öldürdü. Ve biraz daha uzakta, Erineos'ta Prokrotes olarak da bilinen Damastes'i tıpkı onun tüm yabancıları yaptığı gibi kendi bedenini yatağına uydurmaya zorlayarak öldürdü. Bunu yaparken Herakles'e öykündü, çünkü bu kahraman ona zorbalıkta bulunanları her zaman tam olarak aynı şeyi onlara yaparak cezalandırırdı. Böylece Bousiris'i kurban etti, Antaeos'u güreşte, Kiknos'u teke tek dövüştü, ve Termeros'u kafatasını parçalayarak öldürdü. Aslında, söylendiği gibi, "Termeros yaramazlığı" denilen şey ondan gelir, çünkü Termeros görünürde karşısına çıkanları kafasını onlarınkine vurarak öldürürdü. Böylece Theseus da kötülerini cezalandırma yolunda ilerledi ve bunlar başkalarının onlardan gördüğü aynı zorbalığı ondan gördüler ve türeyi kendi türesizliklerinin tarzında karşılarında buldular.

XII. Yolculuğunda ilerleyip Kefisios ırmağına ulaştığı zaman, Fitalidae'nin ırkından insanlar tarafından karşılanıp selamlandı. Onlardan o sıralar gelenek olduğu üzere kandan arındırılmayı isteyince, onu geleneksel ayinlerle temizlediler, ve tanrılara uygun adaklar sunulduktan sonra evlerine çağırıp ağırladılar. Yolculuğunda karşılaştığı ilk incelik bu oldu.

Atina'ya şimdi *Hekatombaeon* denilen *Kronios* ayının sekizinci günü ulaştı. Kente geldiğinde kamu işlerini tam bir karışıklık ve dağınıklık içinde buldu. Aigeos'un ve bütün bir ev halkının özel sorunları da büyük sıkıntılara yol açıyordu. Çünkü Korint'ten oraya kaçan ve büyülerıyla Aigeos'a onu çocuksuzluktan kurtaracağına söz veren Medea onunla birlikte yaşıyordu. Theseus'tan ilkin Medea'nın haberi oldu, ve Aigeos onu tanımadığı için ve ilerlemiş yaşından ötürü kentteki bölünme nedeniyle herşeyden korktuğu için, onu Theseus'u yabancı bir konuk olarak ağırlamaya ve zehirle ortadan kaldırmaya kandırdı. Böylece şölene geldiğinde Theseus önceden kim olduğunu söylemenin iyi olmayacağını düşündü ve babasına onu bulup çıkarması için bir ipucu vermeyi istedi. Et sunulduğunda onu kesmek için kılıcını çekti. Kılıcı hemen tanıyan Aigeos zehirli kadehi yere devirdi ve oğluna sorular sorduktan sonra onu kucakladı. Tüm yurttaşlarını biraraya toplamış olduğundan, önlerinde onu kabul ettiğini açıkça bildirdi. Onlar da kendi paylarına ününün büyüklüğünden ve yiğitliğinden ötürü onu memnuniyetle kabul ettiler. Ve denir ki, kadeh düşerken zehir şimdi Delfinium'da¹ çevresi kapatılmış olan yere döküldü, çünkü orası Aigeos'un evinin bulunduğu yerdir ve tapınağın doğusundaki Hermes'e Aigeos kapısındaki Hermes denir.

XIII. Bundan önce, eğer Aigeos çocuksuz ölecek olursa Pallas'ın oğulları krallığın onlara düşeceğini umuyorlardı. Ama Theseus'un tahta ardıl olduğu bildirilince, ilkin Erekteos'un ailesi ile hiçbir akrabalığı

¹Delfi-Apollonu'nun bu kutsal yerinin Olimpieum'un doğusunda olduğu tahmin ediliyor.

olmaksızın yalnızca Pandion'un evlatlığı olan Aigeos'un kral olmasına, ve bunun üstüne bir de salt bir konuk ve bir yabancı olmasına karşın Theseus'un ona ardıl olmaya belirlenmesine çok kızdılar ve savaş açtılar. İki bölüme ayırıldılar ve biri başlarında babaları olmak üzere Sfetos'tan açıkça kente doğru yürürken, ikinciler kendilerini Gargettos'ta gizleyerek düşmanlarına iki yandan saldırıda bulunmak amacıyla orada pusuya yattılar. Ama yanlarında Leos adında Agnosioslu bir haberci vardı. Bu adam Theseus'a Pallasların tüm tasarlarını bildirdi. O zaman Theseus hiç beklemeden pusuda yatanların üzerine atıldı ve tümünü yoketti. Bunun üzerine Pallas ile birlikte olan bölük dağıldı.

Bu, derler, Pallene kentinin halkı ile Agnosios kentinin halkı arasında hiçbir evlilik yapılmamasının, ve giderek habercilerin orada geleneksel "*Dinleyin insanlar!*" / "*Akouete leo!*" / "*Ἀκούετε λέεῶ*" duyurularını yapmalarına bile izin verilmemesinin nedenidir. Çünkü Leos'un ihanetinden ötürü 'Leo' sesinin kendisini duymaktan bile nefret ederler.

XIV. Ama hemen işe koyulmayı ve aynı zamanda halkın sevgisini kazanmayı isteyen Theseus hemen Tetrapolis'te¹ oturanlara hiç de küçümsemeyecek zararlar veren Marathon boğası ile dövüşmek üzere yola çıktı. Onu yakaladı, sonra kent içinden sağ geçirerek bir gösteri yaptı ve daha sonra Delfi-Apollonu'na adak olarak sundu. Hekale'nin öyküsü, ve bu başarı üzerine Theseus'u kabul edip eğlendirmesi gerçeklikten bütünüyle yoksun görünmez. Çünkü kasaba halkı her yerde toplanır ve Hekalesia dedikleri bir adağı Zeus-Hekalos'a sunar, Hekale'yi onurlandırarak ona sanki küçükmüş gibi 'Hekaline' adıyla seslenirlerdi, çünkü o da Theseus'u eğlendirirken onun tam bir delikanlı olmasına karşın onu büyüklerin yaptığı gibi okşar ve ona böyle minik adlarla seslenirdi. Filokhoros'un yazdıklarına göre, Hekale Theseus boğa ile dövüşmeye giderken, eğer sağ ve iyi olarak geri dönerse, Zeus'a adak sunacağına ant içtiği ama dönmemesinden önce öldüğü için, sözü edilen onurları konukseverliğinden ötürü Theseus'un buyruğu üzerine kazandı.

XV. Çok geçmeden Girit'e verilmekte olan haracın toplayıcıları üçüncü kez geldiler. Bu haraca gelince, birçok yazarın üzerinde anlaştığı öykü şöyledir. Androgeos bir ihanet sonucunda Attika sınırları içinde öldürüldüğü için, yalnızca babası Minos ülkede yaşayanlara sürekli savaş yoluyla büyük bir rahatsızlık vermekle kalmamış,² ama tanrılar da ülkelerine büyük yıkımlar getirmişti. Üzerlerine hem kıtlık hem de veba çökmüş, ırmakları kurumuştu. Bilicileri onlara eğer Minos'u yatıştırır ve onunla uzlaşırlarsa tanrıların öfkesinin ve çektikleri sefilliklerin sona ereceğini söyleyince, hemen haberciler gönderdiler ve yakarılırla sonucunda onunla bir anlaşmaya vardılar. Buna göre her dokuz yılda bir

¹Attika'nın Marathon ve başka üç komşu kasabayı kapsayan bir bölgesinin eski adı.

²Bkz. Platon, *Yasalar*, s. 706.

Girit'e haraç olarak yedi genç erkek ve bir o kadar da genç kız göndermeyi kabul ettiler. Öykünün en dramatik biçimi bu genç erkek ve kızların Girit'e varır varmaz Labirentte Minotaur tarafından yok edildiklerini ya da orada bir çıkış yolu bulamadan kendi başlarına dolanıp durarak sonunda yaşamlarına son verdiklerini anlatır. Euripides'in dediği gibi, Minotaur —

*“Kırma bir yaratıktır iki tuhaf şeklin yarattığı,
Birleşmiştir onda iki ayrı doğa — insan ve boğa.”¹*

XVI. Ama Filokhoros Giritlilerin ne olursa olsun bunu kabul etmediklerini, Labirentin mahkumların kaçmasını önlemenin dışında rahatsız edici hiçbir yanı olmayan sıradan bir hapisane olduğunu söylediklerini anlatır. Minos'un Androgeos onuruna oyunlar düzenlediğini, oyunu kazananlar için ödüller olarak bu Atinalı gençleri verdiğini ve gençlerin bu sırada Labirentte tutulduklarını söyler. İlk oyunlarda utkuyu Minos'un yönetimi sırasındaki en güçlü komutan olan Tauros adında hiç de yumuşak ve anlayışlı olmayan birinin kazandığını, bu kişinin Atinalı gençlere küstahça ve acımasızca davrandığını anlatır. Aristoteles'in kendisi de, *Bottiaea Anayasası*² üzerine incelemesinde, açıkça bu gençlerin Minos tarafından öldürülmediklerini, ama günlerinin geri kalanını Girit'te köle olarak geçirdiklerini düşünür. Ve Giritlilerin bir zamanlar eski bir andı yerine getirmek için ilk doğan çocukları adak olarak Delfi'ye yolladıklarını ve bu Atinalı kölelerden doğan kimi çocukların onlara karışarak birlikte gönderildiğini, ama orada yaşamayı başaramadıkları için ilkin İtalya'ya geçerek Japigia yakınlarında yerleştiklerini ve oradan yine Trakya'ya [Θράκη] taşındıklarını ve Bottiaicalılar adını aldıklarını, bu nedenle Bottiaicalı genç kızların belli bir adağın sunulduğu sırasındaki tören sırasında eşlikte “*Atina'ya gidelim*” sözleriyle başlayan ilahiyi söylediklerini anlatır.

Bu bize bir dil ve yazın pınarı olan bir kentin düşmanlığını kazanmanın bir insan için nasıl ağır birşey olduğunu gösterir. Çünkü Atina tiyatrolarında Minos'tan her zaman sövgüyle ve yergiyle söz edildi.³ Ne Hesiodos'un ona “muhteşem Minos” demesinin, ne de Homeros'un⁴ onu “Zeus'un yakın bir dostu” olarak göstermesinin ona herhangi bir yararı oldu. Trajedi şairleri üstün geldiler ve sahnenin yüksek zemininden ona acımasız ve şiddet düşkünü biri olarak sövgüler yağdırdılar. Ve tüm bunlara karşın Minos'un bir kral ve yasamacı olduğunu, ve Rhadamantos'un onun yönetimi altında yargıçlık yaptığını, onun tanımladığı türe ilkelerinin bir koruyucusu olduğunu söylerler.

¹Nauck, *Trag. Graec. Frag.*², s. 680.

²Yitik.

³Platon, *Minos*, 320 d; Hesiodos, *Catalogues* (Loeb edition), frag. 74.

⁴*Odysseia*, xix, 179.

XVII. Buna göre, üçüncü haracın zamanı geldiği ve genç oğulları olan babalar için kimlerin gönderileceğini belirleyecek olan kuraya oğullarını sunmak zorunlu olduğu için, halk arasında Aigeos'a karşı yeni suçlamalar dolaşmaya başladı. Başlarına gelen tüm sıkıntılara salt kendisi neden olan kişinin cezadan hiç pay almamasına içerleyen ve öfke duyan insanlar şimdi bir de aynı kişinin krallığı evlilik dışı ve yabancı bir oğula bıraktığını, ama kendi yasal çocuklarının ellerinden alınmasına hiç aldırmadığını gördüler. Tüm bunlar Theseus'u derinden etkiledi ve yurttaşlarının talihlerini gözardı etmenin değil ama ona katılmanın doğru olduğunu düşünerek ortaya çıktı ve kuraların nasıl sonuçlanacağına bakılmaksızın kendini önerdi. Yurttaşlar gösterdiği soyluluğa ve yürekli davranışa hayran oldular, ve Aigeos oğlunun ricalar ve yakarılar yoluyla kandırılıp yolundan döndürülemeyeceğini görünce gençlerin geri kalacağını belirlemek üzere kuraları çekti. Öte yandan, Hellanikos ise Atina'nın genç erkek ve kızlarını kura yoluyla göndermediğini, ama Minos'un kendisinin gelip onları seçtiğini, bu kez tümünden önce Theseus'u ayırdığını ve bunu yaparken anlaşmanın koşullarını izlediğini söyler. Anlaşmaya göre Atinalılar gemiyi sağlayacak, onunla birlikte yolculuk edecek gençler yanlarında herhangi bir silah bulundurmayacak, ve eğer Minotaur öldürülecek olursa, ceza sona erecekti.

İlk iki ödeme sırasında hiçbir güvenlik ya da geri dönüş umudu beslenmediği için tekne denize kara bir yelkenle açılmıştı. Herkes gençlerin kesin yokoluşlarına doğru gittiklerinden emindi. Ama bu kez Theseus babasını yüreklendirip ona orada Minotaur'u haklayacağı konusunda güven ve övünç dolu sözler söyleyince, Aigeos kaptana bir başka yelken, beyaz bir yelken daha verdi ve ondan eğer geriye Theseus ile birlikte dönerse beyaz yelkeni, eğer onunla birlikte dönemezse talihsizlik simgesi olarak kara yelkeni açmasını istedi.

Öte yandan, Simonides¹ Aigeos tarafından verilen yelkenin beyaz değil, ama "yaş meşe ağacının narin çiçeği ile boyanmış kırmızı bir yelken" olduğunu ve bunu güvenliklerinin bir göstergesi yaptığını söyler. Dahası, Simonides'e göre, geminin kaptanı Amarsias'ın oğlu Fereklos idi. Ama Filokhoros Theseus'un ona Salamis'ten Skiros tarafından gönderilen Nausithous'u kaptan yaptığını ve pruvada gözcü olarak Faiakos'u aldığını, çünkü Atinalıların o sıralar kendilerini henüz denizcilığe vermediklerini, ve Skiros'un bu iyiliği seçilen gençlerden biri olan Menesthes'in kızının oğlu olduğu için yaptığını söyler. Theseus'un Falerum'da Skiros tapınağının yakınında yaptırdığı Nausithous ve Faiakos anıtlarında bunun için kanıt vardır, ve *Kibernesia* adı verilen şenliğin ya da Kaptan Şenliğinin onların onuruna kutlandığını söylerler.

XVIII. Kura çekildikten sonra Theseus adı çıkanları Prütaneia'dan² ala-

¹Fragman 54 (Bergk, *Poet. Lyr. Graeci*, iii.⁴ s. 413).

²Prütaneia, πρυτανεία: kamu salonu.

rak onlarla birlikte Delfi'ye gitti ve orada Apollon'a onlar adına kendi 'yakarı simgesi'ni adak olarak sundu. Bu simge kutsal bir zeytin ağacının çevresi beyaz yün sarılı bir dalydı. Duasını ve tapınmasını tamamladıktan sonra, *Munikhion* ayının altıncı günü denize açıldı. O gün geldiğinde, şimdi bile Atinalılar tanrıyı hoşnut etmek için genç kızlarını Delfi'ye gönderirler. Anlatıldığına göre, ona Delfi bilicisi tarafından Afrodit'i kılavuzu yapması, ve yolculuğuna eşlik ederek onu yönetmesi için tanrıçaya çağrıda bulunması bildirildi; ve ona deniz kıyısında bir dişi keçi kurban ederken keçi birden erkek bir keçiye döndü. Bu nedenledir ki tanrıça Epitragia ikinci adını almıştır.

XIX. Girit'e ulaşıncı, birçok tarihçinin ve şairin anlattığı gibi, ona aşık olan Ariadne'den ünlü ipi aldı. Labirentin dolambaçlarından nasıl çıkacağını ondan öğrendikten sonra Minotaur'u öldürdü ve Ariadne ve gençlerle birlikte yelken açıp yola çıktı. Ferekides Theseus'un ayrıca Giritlilere ait teknelerin diplerini delerek onu izlemelerini önlediğini de söyler. Ve Demon'un anlatusına göre, Minos'un generali Tauros Atina'ya doğru yelken açan Theseus tarafından limanın ağzında yer alan bir deniz çarpışmasında öldürülür.

Ama Filokhoros'un¹ öyküsüne göre, Minos yıllık oyunları izlerken, ödülü daha önce de olduğu gibi Tauros'un kazanması bekliyordu. Başarısından ötürü kendisine diş bileyenler çoktu, çünkü karakteri ve davranışları nedeniyle gücünden nefret ediliyordu. Pasifae ile çok fazla yakın olmakla da suçlanıyordu. Buna göre, Theseus listelere girme ayrıcalığının kendisine de tanınmasını isteyince, Minos ona izin verdi. Girit'te kadınların oyunları seyretmeleri gelenek olduğundan Ariadne de oradaydı. Theseus'un görünüşüne vuruldu ve tüm hasımlarını yenerken gösterdiği atletik ustalığa hayran oldu. Minos da ondan özellikle güreşte Tauros'u yenip küçük düşürdüğü için çok hoşnut kaldı. Böylece gençleri Theseus'a gönüllü olarak geri verdi ve Atinalıların ödemek zorunda oldukları haracı kaldırdı.

Kleidemos ise çok gerilerden başlar ve olayların öyküsünü kendine özgü tutkulu havasıyla verir. Tüm Yunanistan'ın kabul ettiği bir buyruk vardı, der, ve buna göre hiçbir yerden beş kişiden daha çoğunu kapsayan hiçbir teknenin denize açılmasına izin verilmeyecek, ve yalnızca Argous'un denizi korsanlardan temizlemek için yelken açan komutanı Jason bu kuralın dışında kalacaktı. Ama Daidalos bir tecim teknesi ile Girit'ten Atina'ya kaçınca, Minos buyruğa aykırı olarak savaş gemileriyle onu izledi. Bir fırtına tarafından yolundan saptırılıp Sicilya'ya [Σικελία] sürüklenince orada yaşamına son verdi.² Ölümünden sonra Atinalılarla arası iyi olmayan oğlu Deukalios onlardan Daidalos'u kendisine teslim etmeleri isteminde bulununca, ve eğer reddedecek olurlarsa Minos'un

¹Bkz. bölüm xvi.

²Bkz. Herodotus, vii. 170; Diodorus, iv. 79.

onlardan rehine olarak aldığı gençleri öldürteceği gözdağını verince, Theseus yumuşak bir yanıt verdi ve Daidalos'u teslim edemeyeceği bildirdi, çünkü Erekteos'un kızı Meropes'in oğlu olan Daidalos onun kendi kuzeniydi. Bu arada kendisine özel bir filo oluşturmaya girişti ve tasarının büyük bir gizlilik içinde gerçekleşmesini sağlamak için bunun bir bölümünü ülkede kamu yollarından uzakta olan Thimoetados kasabasında tutarken, geri kalanını Troezen'de Pittheos'un yönetimine bıraktı. Tekneleri hazır olduğunda, yanına Daidalos'u ve kılavuzları olarak Girit'ten gelen sürgünleri alarak yelken açtı. Giritlilerden hiç biri tasarını bilmediği ve yaklaşan teknelerin dost olduğunu düşündükleri için, Theseus kısa sürede kendini limanın efendisi yaptı, ve hemen adamlarını karaya çıkararak daha düşmanları yaklaştığını haber almadan Knossos'u ele geçirdi. Sonra Labirentin kapısının önündeki bir çarpışmada Deukalios'u ve tüm muhafızlarını kılıçtan geçirdi. Şimdi işlerin başında Ariadne olduğu için, onunla anlaşp genç rehineleri geri aldı ve Atinalılar ve bir daha onlarla savaşa girişmeyeceklerine yemin eden Giritliler arasında sürekli bir dostluk kurulmasını sağladı.

XX. Bu olaylar üzerine ve ayrıca Ariadne üzerine daha başka birçok öykü daha vardır, ama bunlar birbirleri ile tutarlı değildir. Kimileri Theseus tarafından terkedildiği için kendini astığını söyler; başkaları denizcileri tarafından Naksos'a götürüldüğünü ve orada Dionysos rahibi Oinaros ile birlikte yaşadığını, ve Theseus'un onu başka bir kadını sevdiği için terkettiğini anlatır: —

“Panopeidos'un çocuğu Aigles için tutkusu gerçekten de korkutucuydu.”¹

Megaralı Hereas'a göre Peisistratos bu dizeyi Hesiodos'un şiirleri arasından silmiştir, tıpkı buna karşı Atinalıları hoşnut etmek için Homeros'un *Cehennem*'ine şu dizeyi katması gibi:—

“Theseus, Peirithoos, tanrıların güçlü çocuğu.”²

Dahası, kimileri Ariadne'nin gerçekte Theseus'tan Oinozion ve Stafilos adında oğulları olduğunu söylerler. Aralarında Kioslu İon da vardır ki, doğduğu kent üzerine şu dizeyi yazmıştır:—

“Bunu bir zamanlar Theseus'un oğlu Oinozion kurdu.”³

Şimdi bu efsanevi öykülerin en ünlüsü diyebilirim ki herkesin dilindedir.

Ama bu olaylar üzerine Amathosioslu Paion'un anlatısı tüm başkalarından ayrılır. Yazdıklarına göre, Theseus karnında onun çocuğunu taşıyan ve çalkantılı denizden aşırı ölçüde rahatsız olan Ariadne ile birlik-

¹Athenaus, s. 557 a.

²Homeros, *Odyssea*. 11.631.

³Bergk, *Poet. Lyr. Gr.* ii. 4 s. 254.

te bir fırtına tarafından yolundan çıkarılıp Kıbrıs'a [Κύπρος] saptırılınca kadını yalnız başına kıyıya çıkarır, ama kendisi tekneye yardım ederken yeniden denize sürüklenir. Adanın kadınları Ariadne'yi dostça karşılar ve arkada bırakılmaktan duyduğu sıkıntıyı avutup yatıştırma için ellerinden geleni yaparlar. Ona Theseus'un ağzından düzmece mektuplar yazarak eline teslim ederler, ve doğum sancıları başlayınca ona gereken her hizmeti yerine getirirler. Ama kendisi çocuğu doğmadan ölünce onu onurlu bir törenle gömerler. Paion bunun dışında Theseus'un geri döndüğünü, onu yitirmekten çok sarsıldığını, ayrılırken ada halkına para bırakarak onlardan Ariadne için adakta bulunmalarını istediğini, ve onun onuruna biri gümüş, öteki bronz iki küçük yontu yaptırdığını yazar. Ayrıca *Gorpiaios* ayının ikinci gününde onun onuruna sunulan adak sırasında genç erkeklerden birinin yere uzanarak sesle ve davranışla doğum sancısı çeken bir kadına öykündüğünü, ve mezarının bulunduğu elma bahçesine *Ariadne Afrodit* adını verdiklerini anlatır.

Kimi Naksoslular da kendilerine özgü bir öykü anlatırlar. Onlara göre iki Minos ve iki Ariadne vardır ve bunlardan biri, derler, Naksos'ta Dionysos ile evlenerek ona Stafilos ve kardeşini doğurmuş, ve daha sonraki bir zamana ait olan ikincisi ise Theseus tarafından kaçırılmış, daha sonra onun tarafından terk edilerek yanında mezarının yeri bugün bile gösterilen Korkine adında bir bakıcı ile Naksos'a gelmiştir. Bu Ariadne de orada ölmüştür ve anısı ada tarafından birinciden ayrı bir yolda onurlandırılır, çünkü ilk Ariadne için şenlik genel bir neşe ve coşku havası içinde kutlanırken, buna karşı ikincisi adına sunulan tüm adaklara ada halkı yas ve üzüntü içinde katılır.

XXI. Girit'ten dönüşünde Delos'a uğrayan Theseus orada tanrıya adak sundu ve tapınağında Ariadne'nin ona verdiği Afrodit imgesini adadı, genç Atinalılarla birlikte dans etti. Labirentteki dolambaçlı geçişlere bir öykünme olan ve belli ölçülerde dönüş ve geri-dönüşlerden oluşan bu dans Deloslular tarafından onun anısına bugün bile yapılır. Dikairkhos'un anlattığına göre, Deloslular bu tür dansa Turna derler, ve Theseus o dansı başın yalnızca sol yanından alınan boynuzlardan (*kerata*) yapıldığı için *Keraton* adı verilen altarın çevresinde dönerek yapmıştır. Derler ki, Theseus ayrıca Delos'a atletik yarışmaları da getirdi, ve kazananlara bir palmiye verme geleneği o zaman onun tarafından başlatıldı.

XXII. Dahası, denir ki Attika kıyılarına yaklaştıklarında yolculuklarının mutluluk verici başarısından duydukları sevinç öylesine büyüktü ki, Aigeos'a güvenlik içinde ulaştıklarını gösterecek yelkeni çekmek ne Theseus'un kendisinin, ne de kaptanın aklına geldiği için, Aigeos umutsuzluğa kapılarak kendini kayalardan aşağı attı ve parçalandı. Ama Theseus kıyıya çıkıp yelkeni açtığı zaman Falerum'da tanrılara söz vermiş olduğu adakları kendisi sundu, ve daha sonra kente güvenle

geri dönüşünün haberini bildirmek üzere bir haberci gönderdi. Haberci insanları çoğunun krallarının ölümü üzerine derin bir üzüntü içinde olduklarını, ama geri kalanların, beklenebileceği gibi, getirdiği haberlerden büyük sevinç duyduklarını ve onu karşılamak ve iyi haberlerinden ötürü çelenklerle donatmak üzere heyecan içinde beklediklerini gördü. Bunun üzerine çelenkleri kabul etti, ama onları haber çubuğunun çevresine asarak deniz kıyısına geri döndü. Orada Theseus'un tanrılara adaklarını henüz sunmamış olduğunu gördü ve kutsal ayini rahatsız etmemek için uzakta bekledi. Ama sunular tamamlandıktan sonra, Aigeos'un ölüm haberini duyurdu. Bunun üzerine kalabalıktan acı dolu bir haykırış yükseldi ve hiç beklemeden hızla kente doğru yola çıktı. Derler ki bu nedenle bu güne dek Oskhoforia Şenliğinde¹ taçlandırılan haberci değil ama habercinin çubuğudur, ve adak törenlerinde bulunanlar “*Eleleu, İou, İou* / ‘Ελελεῦ, ‘Ιού, ‘Ιού” diye haykırırlar, — birinci haykırış genellikle acele içinde olan ya da utku kazanmış insanlardan, ikincisi ise düşkünlüğü ve şaşkınlık içinde olanlardan gelir.

Theseus babasını gömdükten sonra *Pianepsinos* ayının yedinci gününde Apollon'a ant içti; çünkü o gün güvenlik içinde kente geri döndükleri gündü. Derler ki o gün her tür baklagili kaynatma geleneği de buradan doğdu, çünkü Theseus tarafından sağ ve sağlam olarak geri getirilen gençler yiyeceklerinden arta kalanları biraraya getirerek tümünü tek bir ortak kazanda kaynatıldılar ve hep birlikte yediler. Yine o şenlikte *Eiresione* dedikleri ve çevresine yün dolanmış bir zeytin dalını geçit töreninde taşırlar. Theseus yakarıda bulunduğu sırada buna benzer birşey kullanmıştı. Zeytin dalı darlığın sona erdiğini belirtmek üzere her türden sunu meyvalarla donatılır, ve yürüyüşlerinde gençler şu şarkıyı söylerler: —

*“Eiresione, getir bize incir ve ekme en güzelinden,
Getir bize çömlük çömlük bal, ve bedenlerimizi ovmak için yağ,
Bir kupa da güçlü şarap getir ki, keyifle gidebilelim yatağa.”*

Ama kimi yazarlar bu ayınların Atinalıların bu yolda ilgilendikleri Herakleidae'nin² anısına olduğunu söyleseler de, çoğunluk yaşanan olayları yukarıda anlattığım yolda kabul eder.

XXIII. Theseus'un gençlerle yola çıkıp güvenlik içinde geri döndüğü otuz küreklilik tekne Atinalılar tarafından Demetrios Falereos'un³ zamanına dek saklandı. Zaman zaman eskiyip çürüyen tahtaları çıkarır ve yerlerine daha sağlam olan yenilerini takarlardı. Böylece gemi felsefecilerin

¹ὠσχοφοροίς, bir bağ bozumu şenliği. Şenlik sırasında üzerlerinde üzüm salkımlarıyla asma dalları Atina'dan Falerum'a doğru yapılan geçit törenlerinde taşınır. Bkz. ayrıca bölüm xxiii.

²Herakles'in ölümü üzerine, çocukları tiran Euristheus'un gazabından kaçmak için yakanlar olarak ellerinde taşıdıkları dallarla Atina'ya geldiler.

³Makedonyalı Kassander'in Atina'daki temsilcisi, iÖ 317-307. Bkz. Platon, *Fedon*, s. 58.

'büyüme' konusundaki mantıksal sorularının bir bakıma yaşayan bir örneği oldu. Kimileri teknenin değişime karşın aynı kaldığını savunurken, başkaları ise teknenin bundan böyle aynı tekne olmadığını ileri sürdüler.

Atinalıların bu güne dek kutladıkları ve Oskhoforia Şenliği ya da Dallar Şenliği dedikleri şenlik de Theseus tarafından başlatıldı. Çünkü denir ki, yanına kura ile belirlenen genç kızların tümünü almak yerine bunlardan ikisini tanıdığı güzel ve kadınsı yüzlü ama atılgan ve atak karakterli iki genç erkekle değiştirdi. Onlara sık sık sıcak banyolar aldırdırıp güneşten uzak tutarak, saçlarına uygun bir biçim verdirerek ve tenlerini kremlerle yumuşatıp çehrelerini güzelleştirerek dış görünüşlerini hemen hemen bütünüyle değiştirdi. Ayrıca onlara konuşmalarında, giyinmelerinde ve yürüyüşlerinde olanaklı olduğu ölçüde kızlara öykünmeyi ve göze çarpabilecek hiçbir ayırım bırakmamayı öğretti. Sonra onları Girit'e gitmek üzere hazırlanan genç kızların arasına kattı. Geri döndüklerinde, kendisi ve bu iki genç erkek yürüyüş kolunun başına geçtiler ve şimdi asma dallarını taşıyanların dizildikleri gibi dizilerle bir çeçit töreni yaptılar. Bu dalları Dionysos ve Ariadne'nin onuruna ve öyküdeki rollerinden ötürü taşırlar; ya da, daha doğrusu, ülkeye sonbaharda, bağ bozumu zamanında geri döndükleri için taşırlar.

Deipnoforoı ya da 'çorba-taşıyıcılar' dedikleri kadınlar kurada adları çıkan genç erkeklerin ve kızların annelerine öykünme olarak törene katılır ve sunulardan pay alırlar, çünkü bu anneler ellerinde ekmek ve etle çocukları için gelmeyi sürdürürler. Yine şenlikte öyküler anlatma geleneği de sürdürülür, çünkü anneler o zaman tehlikeye atılmak üzere olan oğullarını ve kızlarını rahatlatıp yüreklendirsin diye onlar için öyküler yaratıp anlatmışlardı. Böyle ayrıntılar Demon'un tarihinde bulunacaktır. Dahası, Theseus için kutsal bir yer seçilerek orada onun için bir tapınak yaptırıldı, ve Minotaur'un haracını sağlayan ailelerin üyelerinin Theseus için sunulacak adağa katkıda bulunmaları kararlaştırıldı. Bu adağın gözetimi Pitalidai ailesi tarafından üstlenildi, ve Theseus böylelikle onlara önceki konukseverliklerinin karşılığını ödedi.¹

XXIV. Babası Aigeos'un ölümünden sonra Theseus büyük ve harika bir tasar geliştirdi, ve Attika'da oturan herkesi tek bir kente yerleştirdi, böylece o zamana dek çevrede dağınık olarak yaşayan ve herkesin ortak çıkarı için kolayca biraraya toparlanamayan, aslında zaman zaman kendi aralarında anlaşmazlığa düşüp birbirleriyle savaşan insanları tek bir kentten tek bir halkı yaptı. Köy köy dolaşarak, bir kabileden bir başkasına giderek onları tasarladığı şeye inandırdı. Orta durumlu olanlar ve yoksullar çağrılarına hemen yanıt verdiler; güçlülere kralsız bir hükümet ve bir demokrasi ya da halk-erki için söz verdi. Bunda kendisi yalnızca savaş sırasındaki komutanlık üstlenmeyi ve yasalarını koruyucusu olmayı sürdürecekti, ama başka herşeyde herkes eşit konumda olacaktı. Arala-

¹Bkz. bölüm xii.

rından pekçoğunu bu konuda kolayca inandırmasına karşın, başkaları ise daha şimdiden çok artmış olan gücünden korkarak ve nasıl yürekli ve kararlı olduğunu bilerek, anlaşmak için zorlanmak yerine inandırılmayı yeğlediler. Böylece çeşitli topluluklardaki devlet evlerini, konsey salonlarını ve yüksek memurlukları dağıtarak ve şimdi üst kentin olduğu yerde tek bir ortak devlet evi ve konsey salonu yaparak, bütün kente Atina adını verdi ve ortak bir şenlik ve adak töreni düzenleyerek buna Panathenea adını verdi. Ayrıca *Hekatombaeon* ayının on altıncı gününde kutladığı ve bugün de kutlanan *Metoikia* ya da Göç Şenliğini başlattı.

Sonra, söz verdiği gibi, krallık gücünü bir yana bırakarak hükümeti düzenlemeye girişti ve bunu da tanrıların kutsaması ile yaptı. Çünkü kentin ve yeni hükümetin talihi üzerine Delfi bilicisine danışmak için gönderdiği kimselerden şöyle bir yanıt almıştı: —

*“Theseus, Aigeos’un kalıtıcısı, Pittheos’un kızının oğlu,
Gerçekten de çoktur senin kalenin alanı içerisinde
Sınır ve yazgılarını babamın verdiği kentler.
Öyleyse sağlam ve güvenli dur, ve endişelenme,
Kese yüzecek onu kucaklayan dalgaların üzerinde.”*

Ve daha sonra şöyle haykıran Sibyl’in bu kehaneti kente yinelediğini söylerler: —

“Gömülebilir kese, ama izin verilmeyecek batmasına.”

XXV. Kentini daha da büyütmeyi isteyerek, tüm insanları kentin yerlileri ile eşit koşullarla oraya çağırdı, ve “Tüm insanlar buraya gelin”/“*Δεῦρ ἴτε πάντες λεῶν*” sözleri, dediklerine göre, bir bakıma tüm uluslar için bir devlet kurduğu zaman Theseus’un yaptığı bir duyuruydu. Bununla birlikte, demokrasisinin kente doluşan her tür kalabalık tarafından dağıtılıp bozulmasına izin vermedi. Halkı soylular, çiftçiler ve zanaatçılar olarak ayıran ilk o oldu. Soylulara dinsel ayinlerin gözetilmesi, yüksek memurların saptanması, yasaların öğretilmesi ve Göğün istencinin yorumlanması gibi işleri verdi. Bütün kente bir bakıma bir ayrıcalıklar dengesi getirdi. Soylular onurda, çiftçiler yararlılıkta, ve zanaatçılar sayıda geri kalanlara üstün olacaklardı. Aristoteles’in dediği gibi, halktan yana bir eğilim gösteren ve kendi saltuk egemenliğinden vazgeçen ilk Theseus oldu. Gemiler katalogunda yalnızca Atinalılardan bir “halk” olarak söz eden Homeros da buna tanıklık ediyor görünür.¹

Theseus para da bastırdı ve ya Marathon boğasının ya da Minos’un generali Tauros’un anısına, ya da yurttaşları tarıma yönlendirmeyi istediği için, parayı bir öküz imgesi ile damgaladı. Derler ki Yunanlılar arasında “on öküz” ve “yüz öküz” gibi deyimlerin sık işitilen değer terimleri olarak kullanıma girmesi bu para dizgesinden gelir.

¹Homeros, *İlyada*, 2.547.

Megara'nın topraklarını sağlam bir biçimde Attika'ya kattuktan sonra, Kıstak üzerine ünlü sütunu dikti. Sütun üzerine toprak sınırlarını gösteren iki dizeli bir yazıt kazılıdır. Bunlardan Doğuya doğru olanı —

“Orası İyonya'dır, Peloponez değil”

ve Batıya doğru olanı —

“Orası Peloponez'dir, İyonya değil,”

der.

Bundan başka, Herakles'e öykünerek burada oyunları kurumsallaştırdı. Öylesine tutkuluymuş ki, Yunanlıların o kahramanın düzenlemesi ile Zeus'un onuruna Olimpiyat Oyunlarını kutlamaları gibi, onun seçimine göre de Poseidon'un onuruna İstmian Oyunlarını kutlayacaklardı. Çünkü orada daha önce Melikertes'e adanan oyunlar gece kutlanırdı ve bir gösteri ve kamu şenliği olma biçiminden çok dinsel bir ayın biçimindeydi. Ama kimilerine göre İstmian oyunları Skeiron'un anısına düzenlenirdi ve bununla Theseus aralarındaki akrabalıktan ötürü öldürülmesinin kefareti ödetmeyi istemişti. Çünkü Skeiron Kanethos'un ve Pittheos'un kızı olan Heniokhe'nin oğluydu. Başkalarına göre ise oğulları Skeiron değil ama Sinis idi, ve oyunlar Theseus tarafından aslında onun onuruna düzenlenmişti. Bu ne olursa olsun, Theseus Korintliler ile bir anlaşma yaptı ve buna göre İstmian oyunlarına gelen Atinalı konuklara onları oraya getiren devlet gemisinin tam açılmış yelkeni tarafından kaplanacak denli büyük bir onur yeri sunacaklardı. Bunları bize Halikarnoslu [*Ἀλικαρνασέυς*] Hellanikos ve Andron anlatır.

XXVI. Ayrıca Filokhoros ve başka birçoklarının anlattığına göre, Herakles ile birlikte Amazonlara [*Ἀμαζόνες*] karşı bir seferde Eukseine Denizi'ne [Kara Deniz] de bir yolculuk yaptı, ve yiğitliğinin bir ödülü olarak Antiope'yi kazandı. Ama aralarında Ferekides, Hellanikos ve Herodoros da olmak üzere yazarların çoğunluğu Theseus'un bu yolculuğu Herakles'in zamanından sonra kendi komutası altındaki bir filo ile yaptığını ve Amazonu tutsak ettiğini yazar. Bu daha olası öyküdür. Çünkü ona eşlik edenler arasında başka hiç birinin herhangi bir Amazonu tutsak almasından söz edilmez. Ve Bion bu Amazonu bile bir hile ile yakalayıp kaçırdığını söyler. Amazonlar, der, doğal olarak erkekleri severlerdi, ve kıyılarında çıktığı zaman Theseus'tan kaçınmak bir yana, tersine onun için gemilerine armağanlar gönderdiler. Ama Theseus armağanları getirenlerden birini, Antiope'yi gemiye davet ettikten sonra hemen yelken açıp onunla birlikte uzaklaştı.

Ve Nikaia'da Bithynia kentinin bir tarihini yazan Menekrates adında biri Theseus'un gemide Antiope ile birlikte o kıyılarda bir süre dolaştığını, ve ona bu yolculukta eşlik etmek üzere aynı gemide Atinalı üç genç adamın bulunduğunu ve bunların Euneos, Thoas ve Solois adında

üç kardeş olduklarını yazar. Bunlardan sonuncusu, der, geri kalanların haberi olmaksızın Antiope'ye aşık oldu ve gizini yakın dostlarından yalnızca birine açarak onu Antiope'ye tutkusunu açıklaması için kullandı. Antiope girişimi çok kesin bir dille geri çevirdi, ama soruna temkinli olarak ve kibarca yaklaşarak, olanlar konusunda Theseus'a herhangi bir yakınmada bulunmadı. Bunun üzerine Solois umutsuzluk içinde kendini bir ırmağa attı ve boğuldu.

Genç adamın başına geleni ve bunun nedenini öğrenen Theseus olan bitenden büyük üzüntü duydu ve üzüntüsünün doruğunda iken aklına bir zamanlar Delfi'de bilicinin ona bildirdiği bir kehanet geldi. Çünkü orada ona Püthian rahibesi tarafından eğer bir gün yabancı bir toprakta büyük bir üzüntüye kapılacak ve derin bir acı duyacak olursa, orada bir kent kurması ve izleyicilerinden bir bölümünü onu yönetmek üzere orada bırakması buyrulmuştu. Bu nedenle orada bir kent kurarak Püthian tanrısından ötürü ona Püthopolis, ve yakından geçen bir ırmağa genç adamın onuruna Solois adını verdi. Solois'in kardeşlerini kentin başkanları ve yasamacıları olarak orada bıraktı, ve yanlarına Atina'nın soylularından biri olan Hermos'u kattı. Yine ondan ötürü Pithopolisliler kentteki bir yere Hermes Evi derler, ve ikinci sesliyi yanlışlıkla değiştirerek onuru bir kahramandan bir tanrıya aktarırlar.

XXVII. Amazonların Attika'ya saldırılarının kökeni ve nedeni buydu — bir saldırı ki Theseus tarafından ne önemsiz ne de kadınca bir girişim olarak görülmüştür, çünkü kamplarını kentin kendisinin içerisinde kurabilmek ve Pniks'in yakınlarında ve Museum denilen tepede göğüs göğüse dövüşebilmek için, ilkin çevredeki kırlık alanı ele geçirmiş ve böylece durdurulamadan kente yaklaşmış olmaları gerekirdi. Ama, Hellanikos'un yazdığı gibi, uzun bir kara yolculuğu yapmış ve Kimmeriko Boğazını donduğu zaman geçmiş olmaları kuşkuyla bir öyküdür. Gene de neredeyse kentin tam ortasında kamp kurmuş oldukları kesindir ve bunu hem çevredeki yerlerin bugün bile taşıdıkları adlar, hem de savaşta düşenlerin gömütleri ve anıtları yeterince doğrular.

Orduların kendilerini göstermelerinden sonra, uzun bir süre için, her iki yanda da saldırıya başlama konusunda bir duraksama ve gecikme görüldü. Ama sonunda Theseus, bir bilicinin buyruğuna boyun eğerek 'Korku'ya [Φόβος] adak sunduktan sonra, kadınlarla savaşa başladı. Bu *Boedromion* ayında oldu ve Atinalılar bugüne dek o ay geldiğinde Boedromia Şenliğini kutlamayı sürdürürler. Çok fazla ayrıntı veremeye istekli olan Kleidemos Amazonların sol kanadının bugün de Amazonum denilen yere dek uzandığını ve sağlarıyla Khrisa'da Pniks'e dokunduklarını, ve Atinalıların Museum'un arkasından çıkarak bu kanat ile çarpışmaya girdiklerini, ve ölenlerin gömütlerinin Khalkodonos türbesi yanında şimdi Peiraika kapısı denilen kapiya götüren yolun her